

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marostorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyi, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. zs

Toborzó.

Szép magyar hazánkban szerte-szét hangzik a dal — újabb vállalkozással:

„Csapj fel öcsém
Csapj fel hát,
Csapj fel katonának,
Csapj fel a rézangyalát,
Még pedig vadásznak” ...

Gróf Bethlen Balázs Beszterce-naszódvármegye érdemes főispánja, a kiváló hazafi is meleg érdeklődéssel karolta fel az „Udvarhelyvármegyei Vadásztársaság” önkéntes vadászcsapat szervezésére irányuló akcióját.

16—1915. főisp. szám alatt valamennyi vadásztársaság elnökehez felhívást intézett s többek között ezeket mondja:

„Felesleges hangsúlyoznom, hogy ezekben a világtörténelmi napokban mily jelentőséggel bírna az eszme felkarolása s mily nagy örömmel látnám a magam részéről is, ha az udvarhelyi vadászok hazafias kezdeményezése vármegyénkben is megértésre és támogatásra talál.”

Papp György v. honvédfőhadnagy, birtokos és gazdasági író Kolozsvárt, Petőfi-utca 18. sz. pedig a következő sorokat írja 1915. január 31-éről kelteztve:

A „Székely önkéntes vadász örse-reg” felállítására vonatkozó hazafias felhívásukat a lapokból olvasván, nagyon üdvös tény lenne, ha ez mielőbb fényes sikerrel megvalósulhatna és egy minden községben alakuló — vadász osztályokból, járásokonként századok és vármegyénként egy-egy ilyen „vadász-zászlóalj” szerveztetnék, mint havasi könyvnyű gyalogság, önálló működési körrel.

Kérem részemre mielőbb részletes tájékoztatást nyújtani, a lelkes toborzás megkezdésére felhívásokat beküldeni szíveskedjenek, mert ha

a mozgalomnak komoly megvalósulhatása biztosítva lenne, minden pillanatnyi idővesztés nélkül, a leg-erélyesebben cselekednünk kell!

Csatlakozzék 15 éves kortól 60 évesig minden harcedzett, löfegyverrel bánni tudó ép ifju és idősebb egyén, hazánk ellenségeinek leverése és második ezredévi fennállásunk alapköveinek megszilárdítására!

Előre! Éljen a haza! Vadász üdv: Papp György.

Szaporodik a gárda. Tömörül a lelkes hazafiak csapata — székely vadászaink visszhangot keltő felhívására.

Ujabbán csatlakozásukat bejelentették és a mozgalom iránt közvetlenül az „Udvarhelyvármegyei Vadásztársaság” elnökségénél érdeklődtek:

Klein Ferdinánd vadásztiszt Nagy-kőrös IV. ker. 289. sz. Pestmegye. Krausz Jenő Budapest, Vas-utca 5. sz. Radely Géza földbírókes Hun-gács, Borsodvármegye. Winter Mihály vadászegyleti titkár Nagyszám, Temesvármegye. Bugó Lajos áll. igazg. tanító Zenta. Farkas László körjegyző Ludány, Nógrádmegye. Gual Sándor irodavezető Nagykáta, Pestmegye. Mattes Ferenc Berethalom, Nagyküküllővármegye. Mihály Elek Székelyzsombor és Simon Ferenc Fitosmertonos, Udvarhelyvármegye.

Laptársainkat hazafias tisztelettel arra kérjük, hogy a siker érdekében tartsák felszinen a kérdést és állandóan közöljék a jelentkezők névsorát.

Egy szerény anyagi viszonyok között levő társaság indította annak a haza minden részén kedvező visszhangra kelt eszmét: az önkéntes vadászcsapat szervezését.

Az eddigi fényes eredmények igazolják, hogy az eszme mindenütt méltó lekesedésre és felkarolásra talál.

Vegye kezébe a további propagálás fontos ügyét a magyar sajtó és juttassa érvényre

az ő hatalmas, szívet lelket felrázó nyomtatott betűivel. De siessünk és addig tegyünk, amíg nem késő ...

Az ügy érdekében tett önzetlen szolgálatokat állandóan figyelemmel kísérjük és a történelem részére hazafias örömmel fogjuk feljegyezni.

Betegh Pál.

A hazáért.

Írta: Király Péter dr.

Hogyha nincs már mit remélned,
Hogyha sorsod mostoha,
Összebezzelt, összevézzelt
A csalódás ostora:
Ne törd gyáván, a mit rád mért,
Halj meg inkább a hazáért!

A ki önző, a ki gyáva.
Kapkod, ödöng szerteszét,
Vagy összevett kézzel várja
A sorscsapást, a veszélyt:
Annak nincsen szíve-lelke,
Elpusztult az istenvere.

Hosszu évek tunya almát
Harci lármá verte föl,
Riadozva zúg a Kárpát,
Hol az orosz had betör, —
Hogy elpusztítsa fajunkat
S meggyalázza otthonunkat!

Ösapáink földetrazó
Szent haragja hasson át,
Ugy kövessük a megváltó
Hadbahívó harsonát, —
Szövetséget kötni véled
„Hős halál” vagy szabad élet.

A ki eddig nem ismerte,
Nem tisztelte a magyart,
Hadd lásson a „beste lelke”
Fergeteget, zivatart, —
Hadd rettegje szörnyű zaját,
Szenvedjen át ezer halált.

Te, életnek és halálnak
Igazságos Istene!
Gazkezekkel aki támad,
Mennyköveddel sújts bele ...
— Ha megméred igazunkat:
Hazánk akkor el nem bukhat!
(Szilágy-Zovány)

A második menetzászlóalj Galiciában.

Írta: Földes Zoltán.

III. közlemény

Szeptember 15-én reggel közös ezredeink egyike vonult át a falun, ágyukkal, szekerekkel, egészségügyi felszereléssel.

Zászlóaljunkat kevéssel ezután kivitték a rétre, ahol megérkezésünk-kor állottunk, a bekvártélyozás előtt. (A falu és az állomás között.) Itt az adjutáns bejelentette, hogy a megsebesült ezredes helyett egyelőre ő bataillonkommandant.

D. u. utrakeltünk és átmarsiroztunk a falu városszerű negyedén, — amelyet csak most ismertünk meg, — majd egy folyón keltünk át mezitláb, mert hidja nem volt, Byblóba érkezünk. A faluban egy csapat székely huszárral találkoztunk, akik harci híreket meséltek el a ló hátáról. Éhesek voltak és kenyeret kértek tőlünk.

Már Bybló előtt is találkoztunk 82 ősszel, később már többel a feldkompaniákkal. Az első menetzászlóalj, mint ilyen, már nem létezett; be volt olvasztva a standba. Az említett helységen túl, persze, neme ak ezredbeliekkel, hanem másokkal is sűrűn találkoztunk: mind nagyobb és nagyobb csoportokban jöttek velünk szemközt katonák, trének. Székérsorok és tűzérseg is jött helyel-közzel. Majd szanitézkocsik, magánosan ballagó s. besültek autók, váltakozva — különböző irányokból — jöttek felénk; mind mozgalmassabbá lett a táj. Telepek mellett haladtunk el, ahol beláthatatlan szekérsorok állottak. Majd menekülő zsidók szármalmas csoportjai bukkantak elő mindegyre.

Besötétedett. Egy kastély mellett betértünk valami mezőre; de nem sokára rájöttünk, hogy rossz helyen járunk. Háromnegyedórai céltalan barangolás után visszajöttünk a kastély alatt húzódó domboldalra, ahol sátrakat vertünk. Reggelfelé nagyon hideg volt a sátrak alatt, amín csak a nagy zúfoltság enyhített valamit. Szeptember 16-án reggel tovább mentünk. A kép a tegnapihoz ha-

sonló; csak most már több a katonára, továbbuló tréning, stb. Közledünk a csaták színhelyéhez.

Dél felé sáros erdőn át fölfelé haladunk; innen kijutva, k. b. egy órai menetelés után elértük a harmadik csatárvonalat, ahol a munkásokosztály (arbeiterbeihilung) ásta a fedezéket s tüzeket állítottak be a tartalékgyukát. Itt helyezkedett el a mi zászlóaljunk, egy szép kis erdő szélén. Az erdőcske alatt rét, a völgyében falu fekszik, urasági lakással és igen csinos templommal. A falu és erdő között volt az ágyúút s délután az erdőcske alatt mi is ásni kezdtük a fedezékeinket; négy párhuzamos, hatalmas sáncot. Későn feküdtünk, a munkától lahkadtan. Éjszaka esett az eső s mivel a szabadban aludtunk, alaposan megáztunk. De azért nem keltünk fel, mert ki voltunk merülve.

Másnap, szept. 17-én tovább folytattuk a fászt, nehéz munkát. Csak most jöttem reá, milyen kiváló tehetség veszett el bennem; hiszen én kubikmunkásnak is beváltam volna; de hát — a sors mostohasága elzárta előttem a haladás útját...

Dél felé jelentették, hogy a muszák már egy közelebbi hegyet elfoglaltak. A munka lázasabb lett; állítóan az ágyúútunk is betöltött. Bochkorral, az öregünkkel, bementem én is a faluba, hogy a többiek példája szerint, hozzunk mi is deszkákat a fedezék befödésére. Hatalmas pajtaajtót mozdított ki az öreg a helyéből és kellő komolysággal cipeltük egy darabig; aztán nemes indítványomra a földhöz vágtuk, s a jobb sorsra érdemes pajtakapunak csak töredékeit szállítottuk a készülő deckunghoz.

Délután folytattuk ismét a katekombavájtást. Mert valóságos katekombákat ástunk, metres mélységű futóárkokat, ülőcsel és lépcsőkkel. Befedtük a kis erdőben vágott gerendákkal, deszkadarabokkal; aztán lombokat tettünk rá és erre földet borítottunk. Nagy munka volt, mondhatom.

Munkaközben ott járt Bodó, tábori pap, kászoni plebános, akit mindannyian ismertünk mi, csikiak. Elbeszélte, hogy a standdal volt mindig, amely most itt táborozik közvetlen közelünkben. Tarnopolról kezdve folyvást hátrálnak. Bizonyára, stratégiai okokból.

— Nem vetek bele 24 órát és önök is visszavonulnak, — ugymond — itt hagyják ezeket az árkokat...

Mi kételkedően csóváltuk meg a fejünket; de bizony, neki lett igaza. Mikor éppen befejeztük volna a fászt, estefelé jött egy 82-ös kapitány:

— Hagyjátok abba... holnap az egész ezred máshová vonul...

Zsörtölödtünk. — De hát ilyen a katonadolog!...

A délután folyamán repülőgéptűnt fel a horizont felett két izben

is. Éjjel pedig a távolban fényjelek látszottak, majd reflektorok kémlelték mozgó fénykéveikkel a vidéket.

Nem volna teljes a nap krónikája, ha meg nem említeném, hogy Varga János, remetei kartársam is meglátogott a közeli standból. Végül lenni örültünk egymásnak. Sovány volt, szakállas és ami legkeservesebb — éhes. Volt úgy, hogy az erős tüzelés miatt, napokig sem tudták odajuttatni a menázt. Elmondta, mily vitézül állja helyét a mi legénységünk az orosz gyalogsággal szemben!

Feszült volt a béke húrja...

Feszült volt a béke húrja,
Szakadnia kellett újra,
Az óriási harcmezőn
Hullámszik a népzón.

Világ béke, tűnő álom,
Szelid képét nem találom,
E felséges ideál
Az embertől távol áll!

Békés idők melegében
Készült e vihar már régen, —
Egész világ harcban áll,
Arat megint a halál!

Nincs a lantnak szelid hangja,
Most csak a riadó járja
S a borzalmas vad moraj:
Ágyudörgés, csatazaj!

Isten k pe-e az ember,
Hogy ily nagyban gyilkolni mer?!
Mit békeben el nem ér
Azért omlik annyi vér!

Béke termi a harc magját,
Békéért csapunk harcba át, —
Egész létünk semmi más:
Mint örökös változás?

Péter cár végrendelete
Minket is harcba kergete;
De az bármit is akar:
Úját állja szittya kar!

Agyrémei a cároknak
Államokat felforgatnak;
Legyen e véráldozat
A cárokra kárhozat!

Öldöklés, pusztulás felett
Az ég is gyászolni kezdett
S majd tűzvillámokkal int,
Hogy legyen béke megint.

Elszakadt a béke húrja,
Gyilkos harcok dúlnak újra;
Ember Istenére vár,
Hogy mondaná: elég már!

Szekelyudvarhely, 1915. január 28.

Bolyai Gáspár

— Bejárónak vagy idősebb urasszonyhoz, vagy öreg urhoz házvezetőnek ajánlkozok egy tisztességes, polgárasszony, ki a háztartás körül előforduló minden munkára vállalkozik. Cim e lap kiadóhivatalában válaszbélyeg ellenében megtudható.

A hős 82-ösök

A cs. és kir. Hadügyminisztérium 1915. január 11-én kiadott 99 es számú veszteség lajstromába foglalt 82-ös ezredbeli tisztek és legénység névsora. (III. közlemény.)

Dan János címz. tizedes 8. sz. Udvarhelyvm. Ujszékely 1836. megsebesült. — Daniel Gusztáv póttart. 2. menetsz. Csikmenaság 1889. megsebesült. Dáskál György 13. sz. Szolnokdobokam. Mányik 1885. megsebesült. — Deák Dénes póttart. 2. sz. Udvarhelyvm. Atyha 1888. megsebesült. — Demeter Albert címz. szakaszvezető 5. sz. Udvarhelyvm. Csekefalva 1890. meghalt 1914. nov. 8. Demeter Mihály póttart. 1. menetsz. Udvarhelyvm. Lövéte 1887. megsebesült. — Dezső András 7. sz. Csikvm. Gyergyószentmiklós 1884. meghalt 1914. nov. 8. — Dobrai Sámuel 16. sz. Udvarhelyvm. Kadicsfalva 1891. megsebesült. — Dombi János címz. örvetű 9. sz. Udvarhelyvm. Homoródabásfalva 1891. megsebesült. — Donáth Miklós 1. sz. Nagyküküllővm. Nagyselyk 1884. megsebesült. Dunerás Gábor 8. sz. Csikvm. Belső 1887. megsebesült.

Egyed Péter 1. sz. Csikvm. Gyergyóújfalu 1894. megsebesült. — Elek Imre póttart. 1. menetsz. Udvarhelyvm. Keresztisfalud 1890. megsebesült. — Elek Márton 3. sz. Csikvm. Gyergyóújfalu 1895. megsebesült.

Fabian Sándor póttart. 4. menetsz. Udvarhelyvm. Felsősfalva 1888. megsebesült. Faragó János póttart. 3. sz. Tordaaranyosm. Gerendkeresztur 1892. megseb. Farkas János 3. sz. Torda aranyosvm. Torda 1885. megsebesült. — Ferencz Péter 6. sz. Csikszentdomokos 1892. hadifogoly (Moksehan, Oroszország). Ferenczi István címz. tizedes 3. menetsz. Csikvm. Gyergyóújfalu 1884. megsebesült. — Fodor Ferenc 13. sz. Udvarhelyvm. Atyha 1892. megsebesült. — Fodor Károly 9. sz. Csikgyimesközéplak 1892. megsebesült. — Fodor Miklós 3. sz. Udvarhelyvm. Gyepes 1890. megsebesült. — Forró István 1. sz. Csikvm. Gyergyóújfalu 1885. megsebesült. — Fülöp Elek póttart. 3. menetsz. Csikpálfa 1885. megsebesült. — Fülöp János póttart. 4. menetsz. Udvarhelyvm. Alsósófalva 1885. megsebesült. Fülöp István 14. sz. Csikdánfalva 1888. megsebesült. — Gábor András póttart. 1. menetsz. Udvarhelyvm. Recsenyéd 1889. meghalt 1914. aug. 29-én. — Gábor Antal 2. sz. Udvarhelyvm. Kőrspatak, 1882. megsebesült. — Gál Imre póttart. 3. menetsz. Csikvm. Kilyénfalva 1888. megsebesült. Gál Márton 11. sz. Csikszentgyörgy 1884. megsebesült. — Gergely István 5. sz. Udvarhelyvm. Zetelaka 1887. hadifogoly (Uralsk, Oroszország). German Albert 9. sz. Udvarhelyvm. Parajd 1890. megsebesült.

Gyarmati János 2. sz. Udvarhelyvm. Alsóbódogfalva 1891. megsebesült. Gyenge Ferenc 8. sz. Csikjenőfalva 1890. meghalt 1914. nov. 8. — Gyöngyös András 3. sz. Udvarhelyvm. Felsőrákos 1887. megsebesült. Györfi Árpád Székelyudvarhely 1889. megsebesült. — Györfi János címz. örvetű 3. sz. Kolozsvár 1892. megsebesült. György János 3. sz. 1889. meghalt 1914. nov. 19. — György Károly címz. tizedes 2. menetsz. Udvarhelyvm. Székelykeresztur 1884. meghalt 1914. november 1-én.

Hajdó Antal póttart. 6. sz. Udvarhelyvm. Székelyszentlélek 1886. megsebesült. — Halmágyi Sámuel póttart. 2. menetsz. Udvarhelyvm. Szolokma 1839. megsebesült. — Hazai Dániel 8. sz. Szolnokdobokam. Vassasszentiván 1892. megsebesült. — Hideg Demeter 14. sz. Csikm. Gyergyóbkás 1881. megsebesült. Hozó Eliás címz. tizedes 9. sz. Csikszentlélek 1890. megsebesült. — Hunfalvy Albert egyéves önkéntes, címz. tizedes 3. sz. Udvarhelyvm. Gyepes 1890. megsebesült.

Ilyés Mihály 8. sz. Udvarhelyvm. Siménfalva 1888. megsebesült. — Istók Domokos tizedes 8. sz. Udvarhelyvm. Magyarzsákod 1891. megsebesült. — Izsák Mihály tizedes 2. menetsz. Udvarhelyvm. Kadács 1884. megsebesült. —

Juhász Sándor 1. sz. Szilágyvm. Krasznamihályfalva 1890. megsebesült. — (Folytatjuk)

Harcéri hősök kultusza.

A háborúval kapcsolatos társadalmi és hivatalos akciók között kétségtelenül a legrokonosabb és legnépszerűbb lesz az, amelyet a Hadsegélyző Hivatal kezdeményezett azzal a kegyeletessel és e mellett hadtörténelmi és hazafias szempontból is rendkívüli fontosságú céllal, hogy a harcerekken hősi halált halt magyar katonák emléke az utókor, az elkövetkezendő nemzedékek számára méltó módon megörökíttessék.

A Hadsegélyző Hivatal égisze alatt ebből a célból egy bizottság létesült „Hősök Emlékét Megőrkítő Országos Bizottság” címen, amelynek elnökei Kirchner Hermann cs. és kir. altábornagy, a Hadsegélyző Hivatal vezetője és Dr. Lukács György v. b. t. t. orsz. képviselő.

Ez a bizottság igen szerencsés gondolatot akarja megvalósítani nemes célját és pedig felhívást intéz az egész ország közönségéhez hivatalos hatóságokhoz éppúgy, mint magánosokhoz, hogy minden adatot, amely harcerekken elesett hőseink halála körülményeire és a harcerekken tanúsított hősi cselekedeteikre vonatkozik, éppígy az elesett hősöknek rendelkezésre álló arcképeit küldjék be a bizottságnak.

Az ilyenformán összegyűlt adathalmazt a bizottság hivatalosan hi-

telesíteni igyekszik s rendszerbe foglalva, mint a mai háboru emberi dokumentumainak okmánytárát, a nyilvánosság rendelkezésére bocsátja.

Ez a nemes mozgalom, amely a komoly hadtörténelem számára is kétségtelenül nagyértékű, becses adatokat fog eredményezni, de másrészt a jövő nemzedékek számára a hősi események egész légóját fogja nemes példázatok gyanánt megörökíteni, hivatva van arra, hogy lelkes visszhangra leljen az egész ország társadalmába, főként azokban a hajlékokban, ahol ma aggódó szeretettel figyelik a harctéren küzdő családtagok sorát és gyászolják a hősi halottakat.

A Hősök Emlékét Megörökítő Országos Bizottság ez uton hívja fel az ország közönségét, az érdekelt családokat és testületeket, hogy a fenn jelzett adatokat az esettől hősök fényképeivel együtt címére (IV. Hajó-utca 16. Budapest) sürgősen küldjék be.

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaarnyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminisztérium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

IV.

Molnár József címz. szakaszvezető 2. gy. e. 15. sz. Háromszékvármegye, Székelytamásfalva, megsebesült. — Muntean György 2. gy. e. 9. sz. Háromszékv. Bereczk, megsebesült. — Muszka János tizedes 2. gy. e. 10. sz. Háromszékv. Aldoboly, megsebesült.

Nagy Péter őrvezető 2. gy. e. Csikmadaras, megsebesült. — Nagy-Ráduly Péter 2. gy. e. 4. sz. Háromszékv. Bikkfalva, megsebesült. — Naguly Lázár Hszvm. Sepsiszentgyörgy, hadifogoly. — Neagovic János 2. gy. e. 10. sz. Hszvm. Bodza, megsebesült. — Nedő István címz. szakaszvezető 2. gy. e. 3. sz. Hszvm. Aldoboly, megsebesült. — Nemes Vilmos címz. tizedes 2. gy. e. 3. sz. Hszvm. Réty, meghalt. — Németh Demeter póttart. 2. gy. e. 5. sz. Hszvm. Bodola, megsebesült. — Németh Péter póttart. 2. gy. e. 11. sz. hadifogoly. — Németh Albert 2. gy. e. 5. sz. Hszvm. Páva, megsebesült. — Niczajos János 2. gy. e. 9. sz. Hszvm. Magyarbodza, megsebesült. — Niczuly András 2. gy. e. 3. sz. Hszvm. Alsócsernáton, megsebesült. — Nyaguj Ervin 2. gy. e. 6. sz. Hszvm. Magyarbodza, megs. — Nyaguly Mihály tisztiszolga 2. gy. e. 15. sz. Hszvm. Kézdivásárhely, megsebesült.

Onesa Vazul póttart. 2. gy. e. 2. sz. Hszvm. Sósmező, megs. — Oláh Dénes 2. gy. e. 9. sz. Hszvm. megs. — Oláh József 2. gy. e. 9. sz. Hszvm. Orba, megs. — Oláriu Miklós póttart. őrvezető 2. gy. e. 15. sz. Hszvm. Magyarbodza, megsebesült. — Oltean János 2. gy. e. 6. sz. Hszvm. Kovászna, meghalt. — Opra János 2. gy. e. 12. sz. megsebesült. — Orbán Albert tart. címz. szakaszvezető 2. gy. e. 11. sz. meghalt. — Ötvös Sándor 2. gy. e. 6. sz. Hszvm. Hidvég, megsebesült.

Pakucs András 2. gy. e. 15. Hszvm. Nagyborosnyó, hadifogoly. — Pakulár József 2. gy. e. 9. sz. Hszvm. Bölön, megsebesült. Pál Dénes 2. gy. e. 12. sz. Hszvm. Dálnok, megsebesült. — Pál Gergely 2. gy. e. 6. sz. Hszvm. Kézdiszentkereszt, megsebesült. — Pál József 2. gy. e. 12. sz. Hszvm. Léczfalva, megsebesült. — Pál István 2. gy. e. 1. sz. Hszvm. Szentkatolna, megsebesült. — Pap Sándor szakaszvezető 2. gy. e. 15. sz. Hszvm. Bölön, megsebesült. — Péter József őrvezető 2. gy. e. 1. sz. Hszvm. Nagyajta, megsebesült. Péterfy Sándor tart. tizedes 2. gy. e. 4. menetsz. megsebesült. — Polgár Lajos tart. 2. gy. e. 5. sz. Hszvm. Dálnok, megsebesült. — Pötyö János tizedes 2. gy. e. 10. sz. Hszvm. Lemhény, meghalt. — Purecel Elek 2. gy. e. 2. sz. Hszvm. Zagonbárkány, megsebesült. — Pucsel János 2. gy. e. 4. sz. Hszvm. Zagonbárkány, meghalt.

Rácz József 2. gy. e. 9. sz. Hszvm. Előpatak, meghalt. — Rácz Mózes póttart. 2. gy. e. 5. sz. Hszvm. Bita, megsebesült. — Ranc Antal 2. gy. e. 9. sz. Hszvm. Kurtapatak, megsebesült. — Réthy József őrvezető 2. gy. e. 16. sz. megsebesült. Rettegi József szakaszvezető 2. gy. e. 14. sz. meghalt. (Folytatjuk.)

Krónika.

— A háboru története. —

Január 13. Tüzérségünk különösen a legdélibb Nidaszakaszon és Cherinynél működött kiváló sikerrel, ahol egy vasuti állomást elért teli találat az oroszok vasuti forgalmát érzékenyen megzavarta.

Croix des Carmesért még folyik a harc. A Vogézekben a németek a franciákat a Hartmannsweilerkopf magaslatról visszaverték.

A pénzügyminisztérium kimutatása szerint a magyar hadikölcsönre 1170 millió koronát jegyeztek.

Január 24. Bukovinában harcoló csapataink Kirlibabát visszafoglalták; az oroszok Bukovina offenzívája ottani győzelmeink folytán megtörtnek tekinthetők.

A németek a Sucha-szakasz ellen intézett támadásai előre haladtak.

A francia támadás Soudin és Perthes közt összeomlott. Az argonnei erdőkben egy ellenséges hadállás,

245 főnyi legéonyság német kézre került. A franciák újabb támadása Moussonnál és Wiesenbachnál sikertelen volt, itt 7 ágyú zsákmányul esett.

A Durvard angol gőzöst az U. 19. német tengeralattjáró süllyesztette el.

A török centrum a Kaukázusban letörte az orosz offenzívát és üldözi a megvert ellenséget.

Január 25. Négy német páncélos, négy német kisebb cirkáló és két torpedó flottilla az Északi tengeren összeütközött öt angol csatacirkálival, több kisebb cirkálóval és huszonhat angol torpedóuzóval. Az angol hadiflotta három órai küzdelem után abbahagyta a harcot és visszavonult. Eddigi jelentések szerint egy angol csatacirkáló és a „Blücher” német páncélos elsüllyedt.

Az oroszokat tüzérségünk tüze arra kényszerítette, hogy Tarnowtól délre megint néhány lövészárkot kiürítsen.

A Kárpátokban az oroszokat több a szorosok magaslataitól délre előretolt állásukból visszaszorítottuk.

Január 26. Az Ungvölgyében és Vezérszállásnál az orosz ellentámadásokat véresen visszavertük. Az ellenség áttörési kísérlete kárpáti harcunk egy másik pontján meghiúsult. A kárpáti harcokban az utolsó két napon 1050 foglyot ejtettünk.

A keletporoszországi arcvonalon Lötzen és Gumbinnen közt az oroszok kénytelenek voltak Gumbinnenről keletre több hadállásukat kiüríteni; ettől északkeletre súlyos veszteségek mellett kellett támadásaikat föladni.

Az északi-tengeri csatáról jött újabb jelentések szerint a németek egy angol cirkálót elsüllyesztettek és hét más angol hajót súlyosan meg rongáltak.

Egy angol hivatalos jelentés szerint a Blücher cirkáló elsüllyedt és hét német csatacirkálót megsebesítettek. Egy angol hajó sem pusztult el.

Január 27. A Visztula mindkét oldalán tartó heves ágyuharcban tüzérségünk Tarnowtól nyugatra eredményesen működött. Az oroszoknak egy szekérparkját szétrobbantottuk.

A Kárpátokban tegnap is voltak harcok. A felső Ung, Latorca és Nagyág völgyében az oroszoknak néhány fontos magaslatot el kellett hagyniok ismételt hiábavaló ellentámadások után, amelyek nekik súlyos áldozatokban kerültek.

A német csapatok La Basséenál a csatorna mindkét partján megtámadták az angol hadállásokat és 110 méter szélességben elfoglalták azokat. 3 tisztet, 110 főnyi legéonységet elfogtak, egy ágyút és 3 géppuskát zsákmányoltak.

Január 28. Az Ung felső völgyében az oroszokat az uzsoki hágó mindkét oldalán a határmagaslatokon elfoglalt állásaikból tegnap kiűrtük. Ezzel három napi harc után

ismét birtokunkba jutott a Kárpátok egyik legfontosabb hágója.

Az uzsoki hágótól északnyugatra, ugyiszintén a Latorca és a Nagyág völgyében a harcok még tartanak.

Az oroszoknak Gumbinnentől északkeletre a németek ellen intézett támadása nem haladt előbbre. Helyenként az oroszok súlyos veszteségeket szenvedtek.

A craonnei magaslatokon folyó harcok a németek győzelmével végeztek. A franciákat a magaslatok déli lejtőjére szorították. Szász katonák 1400 méter széles arcvonalon több támpontot elfoglaltak, 865 sebesülten foglyot ejtettek és hadianyagot, nyolc géppuskát zsákmányoltak.

Január 29. Toronyát elfoglaltuk és az oroszok üldöztése közben Nyszkowig jutottunk.

A Vezérszállástól északra fekvő magaslatokon és Volocnál az oroszokat visszavertük. Csapatunk 700 foglyot ejtettek és 5 gépfegyvert zsákmányoltak.

A „N. Fr. Presse” jelentése szerint Bécsben tartózkodó lemergi menekültek értesítéseket kaptak Lembergől. Ott az oroszok falragaszon tudatták, hogy „minden valószínűség szerint rövidesen kénytelenek lesznek Lemberg városát stratégiai okokból ideiglenesen kiüríteni.”

A Suez csatornán a forgalmat betiltották.

O-roosz cár!

A harctérről kaptuk egy 82-ös székely bakától a következő sorokat, melyek a cárról zengedeznek imígyen:

Nagyhatalmu, nagyra vágyó
O-roosz cár! O-roosz cár!

Jövendőbeii királyunkat mikor meg-
[gyilkolták]

A véres kezű szerbek, minn gondol-
[koztál?]

Valami neked talán mind azt sügta,
Hogy szitya-vér nincs már a magyarba
Gondolatidba nagyon esalatkoztál
Nagyhatalmu, nagyra vágyó
O-roosz cár! O-roosz cár!

Mi adunk neked időt,
Hogy újra meggondoljad,
Szép Magyarországon
Még székelyek is laknak.
Székelyek, — sarjai Attilának,
A nagy lsten súlyos ostorának.
A németek hadserege
Ez ostornak nyele
S ha meg csap vele téged
A magyar király és a német császár,
Vége neked akkor
O-roosz cár! O-roosz cár!...

Makó Sándor,
ezredkürtös.

Ismerősei, jóbarátai kö-
rében mindenki ajánlja a
„Székelyország”-ot!

A drágaságról és népjóléti intézkedésekről.

A székelyudvarhelyi iparoskör szabad liceumi előadásai sorozatában múlt vasárnap (jan. 31-én) délután Dr. Paál Árpád vármegyei főjegyző beszélt a drágaságról és a népjóléti intézkedésekről.

Bevezetésül kiemelte az előadó a történelmi forduló gazdasági okokból fejlődő kényszerűségeit, rámutatott a mai háború világgazdasági okaira, többi közt a német és angol ipari versenyre, mely fogyasztási területekért folyik. Ilyen gazdasági jelentőségek összeütközésének torzított visszatükröződése az a társadalmi harc is, mely a drágaságban megnyilvánul. A pénz még több pénzre vágyik, hogy a szegény még szegényebb legyen. Önzés ennek a harcnak a legfőbb mozgatója, mely a háboruban szenvedők önfeláldozásainak egyellen ellentéte. Egyes elszigetelt ember ilyen haszonhajhászó műveletre nem is volna képes, hanem részletönzések tapadnak össze tömegönzésekbe, egy részletönzés a másikat hajtja és biztatja a tulzásra, s végeredményben ott állunk, hogy az elsőrendű szükségletek, az élelmi szerek árai ma már 120 százalékos többletet mutatnak a tavalyi árakhoz képest. Pedig a kenyéryanag ma sem kisebb, mint a múlt év békés idejében. De megindult a tömegönzés folyamata előbb jóhiszemű takarékoskodásként. Mindenki, akinek egy kevés megtakarított pénze volt, készleteket igyekezett felhalmozni kivált a lisztből. Ez a malmokat áremelésre ragadta. A malmok békés időbeli készlete így is nagy nyereséggel kifogyott, de a közönség tovább fokozta a keresletet, mert felretett lisztkészletéhez hozzá se nyulva, napi és kilónkénti adagokkal igyekezett ellátni magát. Viszont a gabonakészleteket mind jobb-jobb árak reményében minden termelő igyekezett visszatartani, illetve fokozottabb árba eladni. És beállott az a helyzet, hogy maguk a nagymalmok és nagykereskedők kezdtek propagálni a minimális árak és a polgári rekvirálás megszabásáért. De persze csak a termelők ellenében, míg a maguk őrési díját a maximális árban is 5-szörösre tudják feleltetni. Ehhez járult, hogy az őrleményeknek kiskereskedésekben és sütődékhöz való szétosztásával és a zsák díjak felszámítása, az árendamények megvonása és azonnali fizetés megkövetelése útján további hasznát biztosították. A sütőknek, lisztkereskedőknek ezt a terhet mind a fogyasztóközönség terhére kellett áthárítani, s így állott be minden vidéken, sőt minden — még nem háborús államban is — a nyomasztó drágaság. E tömegözövel szemben az állam erejét kellett feltartóztatni odaállítani. A feltartóztatás folyamatát is vázolta az előadó, s végeredményül rámutatott az állam kisajá-

titó jogainak az igénybevételére, mely Magyarországon az 1915. évi január 23-iki rendelettel jutott leghatározottabb kifejezésre. Együttal ismertette Ausztria, Németország és Svájc hasonló népjóléti intézkedéseit. Azután a népjóléti intézkedéseknek a pénzgazdasági zavarokra, az ipari megállásokra, s az általános lelki megnyugtatókhoz ható megnyilvánulásait ismertette. A moratórium, a hadikölcsönpénztár, az ipari kamatmentes kölcsönök érintése után bővebben kifejtette a hadbavonulók családtagjai segélyezésének az ügyét. Egyfelől a segélyezés szükségességére mutatott rá, de másfelől kimutatta azt is, hogy az első segítségnyújtáson, a létfenntartási erők pótlásán túlmenően minden segítség már kényelemre és munkatlanságra csábít. Éppen ezért a segélyezésben újabb megmozgató erők érvényesülnek, ami helyes is. Legyen a segítség csak a munkadíja és munkálkodásnak a föltétele. Mert harcban levő véreink új Magyarországot küzdenek, olyan új Magyarországot, melynek életképességgel, becsületes munkával végleges helyzetet, megbecsült szilárdságot, kenyérben való boldogságot és szabadságot kell Európa keletén találni. Annyi szenvedés és megpróbáltatás után Magyarország új nemzedékének lélekbeli és anyagi erőiben kell megszokasodniok s amint a háborús idők népjóléti intézkedései e cél felé mutatnak, úgy kell minden embernek a maga emberségével küzdenie a szebb jövőért. A mintegy 450 főből álló közönség osztatlan tetszéssel fogadta ezt az előadást, mely után a katonazenekar adott elő több nagyhatású zeneművet. Paul Sándor liceumbiztonsági titkár úgy az előadónak, mint a zenekarnak köszönetet mondott s ezután az orosz harctérről mutatott be 40 vetített képet igen élénken megírt kísérő magyarázat felolvasásával. Az önkéntes adakozásra kelt persely filléres adományából 4 korona 32 fillér gyűlt be a háborús segélyezés céljaira. Jövő előadás február 7-én (ma) délután 2 órakor lesz, mely alkalommal Dr. Kassay F. István ügyvéd ismerteti a fizetési halasztásokat (moratóriumokat), s ezeknek úgy a nagyközönségre, mint a kereskedőkre és iparosokra vonatkozó érdekesebb részleteit.

HIREK.

Székelyek a világ-háboruban.

Elmentek ők, a hős fiúk: „Fényt hozni a székely-magyar névre” és azóta feleltető telt el s mindenütt, ahol csak megfordultak — győztek a sokszoros túlerővel szemben.

Nem tudunk, ha teljes bátorsággal, leplezetlenül kimondjuk, hogy a győzelmek elérhetésében nekünk

is van valamelyes részünk, amint a Napelen csatákban a német iskolamesterek műve győzedelmeskedett.

Horváth Lajos székelykeresztúri polgári iskolai tanár az a híres „közlegény”, kinek hazafias tüztől áthatott nótáját:

„Masiroz a 82-es ezred,

Abban megy az egész székely nemzet” tényleg ismerős annak lelkesítő, bátorító akkordjai mellett, halált megvető elszántsággal mentek fiainak a csatába, hogy megvívják a világ legnagyobb háborújának döntő ütközeteit.

Ez a nóta oly elementáris erővel hatott és annyira közkedvelté vált, hogy csakhamar az egész Székelyföldön elterjedt s a reá következő sikerültélnél-sikerültélnél verseket, melyek Horváth „közlegény” tollából kerültek ki, csak úgy kapkodták, mint annak idején Petőfi „Talpra magyar”-ját a Heckenast-nyomdából.

... És most sokszoros sürgetésre, előttünk van egy egész csinos kötet, melynek minden sora élő és éltető lényeg, — szofizma nélküli alkotás. Címe: „Székelyek a világháboruban” és az ára csak 1 korona. A tisztajövedelem 10 százaléka a vöröskereszt egyletnek, 10 százaléka pedig a Székelykeresztúron felállítandó Petőfi emléktábla alapnak jut. Kapható a szerzőnél Székelyudvarhelyt.

Meggyőződéssel mondhatjuk, hogy e füzet szintén oly kapós lesz, mint „A 82-es bakák harci éneke”, az első nóta. Hiszen nem is lehet más-kép. Székely ember írta a székelyeknek, kik a világtörténelemben most írták és írják be páratlanul vitéz tetteiket.

A nagy idők maradandó és igen kedves emléke lesz ez a tartalmas verskötet minden igaz székelynek. S ez biztosítja annak minél szélesebb körben való elterjedését.

Összinté székely testvéri szeretettel köszöntjük Horváth Lajost nem csak mint „közlegény”-t, hanem, mint nagyra hivatott poétát és tanárt is. Adja Isten, hogy minél több hozzá hasonló tudású, és meleg lelkű „közlegénye” legyen e hazának. — (gb)

— **Ájtatosság a plebániái templomban.** XV. Benedek pápa által a beke érdekében elrendelt ájtatosság a székelyudvarhelyi plebániái templomban f. hó 7-én, ma vasárnap fog megtartani és pedig d. e. 10 órakor a misével kapcsolatosan, amikor a a plebánus az ájtatosságot a szószékről megmagyarázza, d. u. 5 órakor pedig a vecsernyén, amire a plebánus úgy a híveket, mint a hatóságokat — az idő rövidsége miatt — ezután hívja meg.

— **Hősi halál.** Csordás András egyévi önkéntes, szakaszvezető a 82-es ezredben az északi harctéren hősi halált halt. Diszes temetésén főlekkelésényi Szende Ferenc dandárparancsnok is részt vett.

— **Munka-alkalom iparosainknak.** Harkányi János báró kerekedelem-

ügyi miniszter a vármegyék alispánjai útján az összes cipészipartestületek elnökségeihez felhívást intézett, hogy ezek a csizmadia és cipésziparosokat a hadsereg részére való szállításra szólítsák fel. Akik a katonaság számára dolgozni hajlandók az ipartestület, illetve az alispán útján jelentkezhetnek a miniszterhez, ki a szükséges bormennyiséget a kisiparosoknak a jelenlegi napi árak feléért s ha a kisiparos valamely ipartestület kebelébe tartozik és ez szavatosságot vállal érte, a nyersanyagot a miniszter még hitelben is rendelkezésre bocsátja. (Ime, ezért és az ilyen alkalmak előnyeinek kihasználása miatt van szükség mindenütt az Ipartestületekre. Szerk)

— **A székelyudvarhelyi tisztviselői kör évi rendes közgyűlése** a hó 1-én tartotta meg. Embery Árpád elnök tartalmas és magas száznyalású beszéddel nyitotta meg a közgyűlést s megnyitójában reá mutatott a társadalom feladataira, a jelenlegi háborús állapotok okozataira, kiemelte a társaskör 24 hadban levő tagjának érdemeit és részvét kifejezést indítványozott a hősi halált halt Opra Vilmos családtagjainak. A közgyűlés ezután az eddigi tisztikart újból megválasztotta s a török vörös felhold javára 25 koronát szavazott meg. Közgyűlés után a szokásos társas vacsora a Barkóczy Albert vendéglőjében a tagok és vendégek igen szép számának részvételével volt. A serleg-köszöntőt Ugron János főispán tartotta s magasszáznyalású pohárköszöntőjében vázolta a mai helyzetet, ecsetelte a polgári társadalom helyzetét és a háború elkövetkezendő hatása gyanánt reá mutatott arra, hogy a tisztviselői kar is a békés idők bekövetkezése után elfogja érni azt a pozíciót, amely őtet jogosan megilleti. A társas vacsora fényét és meledelt hangulatát emelte ez, valamint Embery Árpád, Kövesdy József, Dr. Paál Árpád, Csillag József, Györkes Mihály és Puskás Lajos felköszöntői, akik Ugron Jánost, Dr. Sebesy Jánost, Dr. Paál Árpádot, Embery Árpádot, Mátéffy Domokost, Kövesdy Józsefet és a megjelent vendégeket köszöntötték fel. Beszédet tartottak még Mátéffy Domokos, aki Székelyudvarhely fejlődésének utirányait, Dr. Sebesy János, aki a fejlődés remélhető irányait és módjait határozta meg és Bíró Sándor kollegiumi tanár, aki az ember emberi voltát kidomborítva, bizonyította be, hogy a kisemberek is éppen úgy határozott társadalmi tényezők, sőt ha a nagyok mellé sorakoznak éppen úgy, mint a milliós számjellel az elébe írt számot milliárdokra, megdönthetetlen erejű szám-tényezőkre sokszorozzák. Ez a két utóbbi beszéd igazán megérdemelte volna azt, hogy szélesebb körben, több százan merítsenek belőle okulást.

Nyomtatva és kiadja BÉTEGH PÁL
könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt